

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

§. II. Het tweede Stuck vande Ketterije der Iovinianen, raekende het vasten, ende onderscheydt van fekere spijen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

ven als wesende valsche, ende dwalinghen: de welke, indien der gheene andere quade, ende berispelijcke omstandigheden en zijn byghecomen, sy en verschillen van't Woordt Godts niet; ende die zijn meer voor kettters te houden, die contrarie staende houdea: als te weten: Dat de maeghdelijke reynigheydt, oock van gheheylichde vrouwen, ende d'onthoudinghe vande mannen, inde heylighen die een onthoudende leven verkiesen, in verdiensten ghelijck is aen't suyver, ende ghetrouw houwelijck.

Dit lesste leerde Jovinianus, dit bestrijden Hieronymus, ende Augustinus, houdende dit vooz ketterisch/ende leerende contrarie; Soo worden dan hier dese twee Oudt-baders vande Chronick-schrijvers als kettters verdoemt / ende de leeringhe vanden ketter Jovinianus vooz goetd ghehouden.

§. II.

Het tweede Stuck vande Ketterije der Jovinianen, raekende het vasten, ende onderscheydt van sekere spijsen.

Wat hier van is / sullen ons verhalen de heylighe Oudt-baders.

Ten eersten den H. Augustinus *Heresi* 82. De Jovinianen, seydte hy / leeren, dat het vasten, ende onthouden van sekere spijsen, niet nut is.

Ten tweeden, den H. Hieronymus *Lib. I. contra Iovin.* Sy leeren, seydte hy / datter gheen onderscheydt en is tusschen het onthouden van spijsen, ende tusschen het eten der selver, met danck segghinghe.

Ten derden, den H. Ambrosius *Epist. 82. ad Eccles. Vercell.* Sy leeren, seydte hy / datter gheen verdienst en is van de abstinentie, gheen vande soberheydt.

Hoe wilt ghy de leerlinghe van de Nieuw. Ghereformeerde beter upghedruckt hebben?

Seght Ioannes Caluyn niet in *Cap. 1. Timoth. v. 3.* sprekende van t'onderschept der spijzen: Het ghebieden der dinghen die vyz sijn / t'yz in t'gemeen / t'yz in t'besonder / is altyts dubbelsche tyranie?

Deschuldicht hy niet de Our-vaderg *lib. 4. Instit. Cap. 12. §. 19.* om dat sy / soo hy seght / het vasten te onnatuurlijck hebben ghepuzen / ende onder de booznaemste deuchden verheben? ende dat sy hier inne niet heel en konnen ontschuldicht werden / om dat sy een saet van supersittie ghesaeyt hebben?

Seght hy niet in *Harmon. Cap. 2. Luca:* Wy moetē dit onderschept weren / dat Godt eygentlijck dooz ghebeden ghedient wozt / maect niet alsoo dooz het vasten?

Seght hy niet *Matth 6. v. 17.* Dat Christus aen het vasten / loon van Godt helooft / is een sonneygentlijcke wijze van spreken / het vasten is in sijn eygen selven een middelmatich werck.

Stelt hier beneffens Daniel Chamierus *Tom 3 Lib. 19. Cap. 4 §. 9.* Daer en is / seyt hy / ter oorzake vande Religie niet veel aen ghelegghen / wat ghy eedt / ofte dyncht / als ghy maect de maticheyt niet te buyten gaet.

Hoozt nu Guilielmum Perkinsum *Controu. 12. Ca. 2.* Wy oordeelen / seyt hy / dat het onderschept van spijzen / eene sottē / ende schadelijcke sake is.

Met hem komt over een Petrus Cabeljau in sijn *Catholijcke Vvaerheyt pag. 153.* Men maecht / seyt hy / de Chyistenen sottelijck wijs / dat het een behaegelijck vasten booz den Heere wesen sal / als men sich van eene sekere soorte van spijse maect weet te onthouden.

Deeght hier hy de Professeurs van Leyden in *Synopsi di. p. 37. pag. 521.* Ongherpyndelijck / segghen sy / stellen de Papisten het vasten in onderschept / ende verlicfinge van spijzen.

Item:

Item: Het vasten is een middelmatighe / ende onbescheyden sake / upt sijn selven noch goet / noch quaet.

CATHOLYKE AEN-MERCKINGE.

Hier en is wederom gheene questie rackende eenigh ghebodt van t'erven van sekere spijzen: Maer de questie is alleen/of de Out-vaders de Iovinianen ghestelt hebben in t'ghetal der ketteren/om dat sy enckelijck leerden / dat het vasten/ ende onthouden van sekere spijzen niet batick/of nut was/ niet verdienstich / ende datter gheen onderschept en was tusschen het erven van sekere spijzen / ende tusschen het eten: t'is seker dat sae / ende de Chronijck-schryver van Maeghden-burgh en erven t' niet ontkennen; volghet dan dat de Nieuw-ghereformeerde diesaengaende oock als ketters verdoemt worden / want.

Ten eersten, De Iovinianen leerden / datter gheen onderscheyt en was tusschen het onthouden van spijzen, en tusschen het eten, soo ghetuyghet Hieronymus. Hier mede komt over een Chamierus, als hy seyt / datter niet veel aen ghelegghen en is wat ghy eet ofte drinckt.

Ten tweeden de Iovinianen seyden dat het onderscheyt van sekere spijzen niet en kan baten, of nut sijn, soo getuyghet Augustinus.

Dit steint toe Perkinusius, ende met hem Cabeliau, als sy dit onderscheyt mede houden vooz een sorte, ende schadelijcke sake.

Ten derden de Iovinianen leerden dat het vasten/ ende onderscheyt van spijzen niet verdienstich was: soo ghetuyghet Ambrosius.

Soo leert oock Ioannes Caluyn als hy seyt dat het vasten een middelmatig werck is / sae gheen loon verdient; ende met hem de Professours van Leyden, segghende / dat het noch goet noch quaet is,

fae dat het ongherymt is onderscheyt te maken van spijfen.

Maer al dit/soo komter de censure van Caluyn noch by/de welke de Out-vaders booz onmatich, ende schuldich uptroeyt / die het vasten onder de deuchden hebben gherekent. Teghen de welke hy seght dat het gheen deucht en is, ende dat Godt door het selve niet eygentlijk gediend wort.

Ydele uytvlucht van Partye.

Dominus Cabeliau in sijn Memory-boeck *Parte 2. pag 743* seght dat Augustin^{us} in de *Manicheen* als wat quaets, ende superstiticus aen-merckt, dat sy sommiche spijfen teenmael vermyden, ende niet en wilden ehebruyken, om haer niet te verontreyngighen.

'T is een wonder handel vande Ghereformeerde: Is het nu niet hondert/ en hondertmael geseyt/ende ghethoot met de eyghen woorzen Augustini, dat hy het derben van bleesch / ende wijn booz goet hout/namen. *lib 2. de morib. Manich.* van my hier bozen oock ghetceert; ende dat hy alleen de Manicheen booz superstiticus hont / ten eersten, om dat sy dit deden tot een quaet eynde; ten tweeden, om dat sy het bleesch in sijn selve booz quaet hielden / als wesende vande dupbel ghemaect; staet dat niet klaer in Augustino? en sal men hem dan noch durben toeschryben dat hy in r'gheineen/ ende absolutelyck het derben van sekere spijfen booz quaet/ende superstiticus hont/doock als het tot een goet eynde ghedaen wort/ namelyck tot kastijdinge des lichaems / soo hy selve seght? Wat handel is dit/ altijt by r'syne te blieden/sonder eens aen te sien wat teghen-bewijfen men boozsiet/ of niet?

Twee-

Tweede uytvlucht.

Dominus Cabeljau pag. 743. ende 743. om te thoo-
 den dat Augustinus van opinie gheweest is/
 dat men elck een moet laten in vryheyt van va-
 sten/ sonder yemants conscientie te verbinden/
 tot dese of ghene vastendach; stelt me daer by
 plaetsen upt Augustino int lanck/ende breecht/ ge-
 trocken upt den 86. en 118. bries van de boozsepden
 Out-vader / daer hy alleen disputeert of men
 moet vasten/ op den Saterdach / ofte niet: hy
 seght dat die van Roomen, ende eenighe andere
 ghemeenten dit deden / andere niet / indien ghy
 dan/ seyt hy te Roomen spt/ vast/ indien ghy elders
 spt/ en vast niet; wie sal hier dese generale slot-
 reden upt trecken: Ergo Augustinus, en wilt de
 conscientien niet verbonden hebben in t' va-
 sten?

Ick sie wel dat D. Cabeljau namel/ den bries van
 Augustinus tot Casulanum niet wel door lesen
 heeft / twelck indien hy ghedaen hadde / soude
 daer ghebonden hebben/ een spreuke / ofte twee/
 die wel anders klincken.

Ten eersten, seght hier Augustinus: In die saken,
 van de welcke de heylighe schrifture niet sekers ghe-
 stelt heeft, de ghewoonte van het volck Godts, ofte de
 instellinghen vande voorouders moeten ghehouden
 worden voor een wet. Hier op maekte ick mijn re-
 denkabelijnghe alsoo: een wet verbindt / Ergo
 de wijse Augustinus het vasten op den Saterdach
 te Roomen ende elders booz goet beken / ende dat
 uytgheeft booz eene instellinghe der voor-ou-
 ders / ende dat hout booz een wet / ergo booz
 een sake die verbindt / waerom hy oock wilt dat
 de uytlanders te Roomen wesende op den Sater-
 dach/ souden vasten.

Ten tweeden seght Augustinus: My dunckt dat men
 in vasten moet volgen de ghewoonte van die, aen de
 welc-

welcke de regeringhe van de ghemeente bevolen is.

Ten derden: En wilt uwen Bisschop niet wederstaen in dese sake, ende t'ghene dat hy doet, volght dat sonder dispute, ofte scrupel. Is dit niet te segghen dat de Bisschoppen sekere ghestelde vastendaghen moghen instellen/het heel jaer deur/ aenghesien dat hy het vasten op den Saterdaghe Roomen, ende elders probeert?

Maer t'ghene daer het hier meest op aenquam/ was op het onderschept der spijfen: Hier van seghe D. Cabeljau, dat het Augustinus in den selben bries hout booz superstitie: hy moet ons de woorden Augustini boozstellen / ende naerder aentwysinghe doen / want ick en hebbe in den heelen bries niet een woort daer van konnen vinden.

HET III. CAPITTEL.

De ketterijen vande

VIGILANTIANEN.

Anno 400.

§. I.

Het eerste stuck raekende het eeren, ende besoecken vande Reliquien der Martelaren.

TEghen dese ketterg herft namelijk geschreven den H. Hieronymus, hier ober versocht wesende niet brieven dooz de Prie. sterg